

ingediend op **293** (2024-2025) – Nr. 1
28 april 2025 (2024-2025)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Lydia Peeters, Jasper Pillen en Marianne Verhaert

over de evaluatie en bijsturing
van de brede weersverzekering

I. Inleiding: een nieuw instrument voor risicomanagement in de landbouw

1. Van een resolutie, over de staatshervorming, naar een decreet en een besluit van de Vlaamse Regering

Ten gevolge van de zesde staatshervorming, meer bepaald op grond van artikel 14 van de bijzondere wet van 6 januari 2014, werden de gewesten bevoegd voor het vergoeden van schade op hun grondgebied die wordt veroorzaakt door algemene rampen die zich voordoen vanaf 1 juli 2024. Ter uitvoering daarvan kwam er in 2016 een decretale regeling voor algemene rampen, maar voor landbouwrampen bleef de wet van 1976 gelden.

Toen het decreet van 21 december 2018 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2019 – het programmadecreet begroting 2019 – bepaalde dat er vanaf 1 september 2019 voor landbouwschade geen beroep meer kon worden gedaan op de rampenfonds, was er een brede consensus dat er voor schade aan landbouwteelten snel een alternatief moest komen in de vorm van een brede weersverzekering. Het Vlaams Parlement maakte daar werk van in het decreet van 5 april 2019 houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest, dat als voorstel van decreet werd ingediend door, dat werd ingediend door Jos De Meyer, Jelle Engelbosch, Francesco Vanderjeugd, Paul Cordy, Bart Dochy en Sofie Joosen (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1853/1-8). De plenaire vergadering van het Vlaams Parlement keurde dat decreet goed op 27 maart 2019. De Vlaamse Regering zorgde voor een uitvoeringsbesluit op 19 juni 2019¹, waardoor de brede weersverzekering feitelijk werd ingevoerd. In de legislatuur 2009-2014 kwam de problematiek van de brede weersverzekering ook al aan bod in een voorstel van resolutie dat werd ingediend door onder meer wijlen Karlos Callens en Lydia Peeters (*Parl.St.* VI.Parl. 2011-12, nr. 1521/1).

Met het decreet van 5 april 2019 houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest werden het Landbouwrampenfonds en het Algemeen Rampenfonds samengevoegd. In tweede instantie kwam er een brede weersverzekering (BWV), die in werking trad op 1 januari 2020. Na 1 januari 2020 trad bovendien een overgangsperiode in, waarbij het Rampenfonds in uitzonderlijke gevallen nog schade aan landbouwteelten kon vergoeden. Die overgangsregeling is inmiddels voorbij. Het decreet wilde landbouwers stimuleren om een BWV te sluiten. Daarom werd bepaald dat landbouwers die minder dan 25 procent van hun teelten verzekerd hadden, niet in aanmerking kwamen voor de uitzonderlijke vergoeding. Wie tussen de 25 en 50 procent verzekerd had, kon voor de teelten waarvoor hij niet verzekerd was, 40 procent vergoeding krijgen. Voor wie meer dan 50 procent van zijn teelten verzekerd had, bedroeg de vergoeding van de niet-verzekerde schade maximaal 80 procent. Die percentages golden voor 2020, maar werden lineair afgebouwd tot 2025. Sinds dit jaar staan die percentages dus op nul.

Wegens de klimatologische evolutie en de verdere afbouw van het Rampenfonds bepaalde de Vlaamse overheid een tegemoetkoming in een deel van de premie van de private verzekeringsmaatschappij voor de BWV. Tot 2026 bedraagt die tegemoetkoming 65 procent. Land- en tuinbouwondernemers worden immers geconfronteerd met diverse risico's omdat ze hun productie vooral in de openlucht uitvoeren, waardoor die dus onderhevig is aan de weersomstandigheden.

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 19 juni 2019 betreffende de premiesubsidie voor een brede weersverzekering in de landbouwsector

2. Wat is de brede weersverzekering en hoe werkt het systeem?

Met een BWV verzekeren ondernemers met een open teelt, zoals fruitteelt of akkerbouw, zich bij een private verzekeraar tegen schade aan gewassen door extreme en ongunstige weersomstandigheden. Een erkende brede weersverzekering dekt minstens de fenomenen storm, hagel, vorst, ijs, regenval en droogte. Geen van die zes weersfenomenen mag door de verzekeraar worden uitgesloten in een erkende polis. Als er in een verzekering een weersfenomeen wordt uitgesloten, is er immers geen sprake meer van een erkende BWV en kan er geen subsidie meer gegeven worden. Het is wel mogelijk om bijkomende weersfenomenen mee op te nemen in de polis en die ook te verzekeren.

Wie een dergelijke verzekering sluit kan van de verzekeringsmaatschappij schadevergoeding krijgen als aan de polisvoorwaarden voldaan is. Net zoals bij andere verzekeringen kunnen de voorwaarden verschillen tussen de verzekeraars onderling. De afhandeling van de schade gebeurt conform de polisvoorwaarden tussen de landbouwer en de verzekeraar. De overheid komt daarin niet tussenbeide.

Wie als actieve landbouwer een erkende BWV heeft gesloten, kon in de periode 2020 tot en met 2022 een subsidie ontvangen die 65 procent van de jaarlijkse verzekeringspremie (exclusief verzekeringstaks) bedroeg. Vanaf 2023 is er een tegemoetkoming van 65 procent van de premie voor de grootste verzekerde oppervlakte in de periode 2020-2022. Voor bijkomende verzekerde oppervlakte wordt maximaal 65 procent van de verzekeringspremie gesubsidieerd. Het percentage van de subsidie wordt bepaald op basis van het beschikbare budget. Ook actieve landbouwers die nog geen BWV hadden afgesloten in de periode 2020-2022, kunnen jaarlijks deelnemen. Dan wordt het percentage van de subsidie bepaald op basis van het beschikbare budget, met een maximum van 65 procent. Voor landbouwers die hun bedrijf pas startten vanaf 2023 en geen eerdere landbouwactiviteit hadden, is 65 procent subsidiëring voor de totale verzekerde oppervlakte gegarandeerd gedurende de eerste drie jaar vanaf de opstart.

Het onderstaande schema geeft een overzicht van het gesubsidieerde deel van de jaarlijkse verzekeringspremie.

Subsidiebedrag in de periode 2020-2026

-	2020	2021	2022	2023 - 2024 - 2025 - 2026
Gesubsidieerd deel van de jaarlijkse verzekeringspremie	65%	65%	65%	65% van premie voor de grootste verzekerde oppervlakte in periode 2020-2022. Bijkomende oppervlakte aan maximaal 65%, mogelijk beperkt door budget.

Figuur 1: Subsidiebedrag in de periode 2020-2026.

De verzekeringspolissen kunnen worden gesloten bij private verzekeraars die een erkend product hebben ontwikkeld. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de verzekeraars bij wie actieve landbouwers terechtkunnen om een polis in het kader van de brede weersverzekering te sluiten.

Erkend product	Verzekeraar
KBC Weerspolis - Brede Weersverzekering	KBC Verzekeringen
KBC Weerpolis – Brede Weersverzekering/Brede weersverzekering Vlaams Gewest	KBC Verzekeringen/Onderlinge Verzekeringsmaatschappij AgriVer U.A.
Brede weersverzekering Vlaams Gewest	Onderlinge Verzekeringsmaatschappij Agriver U.A.
SECUFARM® 6	Vereinigde Hagel VVAG
Bredeweersverzekering.be	All Speciality Underwriting B.V. (ASU BV)

Figuur 2: Overzicht van de verzekeraars bij wie actieve landbouwers een polis BWV kunnen sluiten.

3. De brede weersverzekering als noodzakelijke voorwaarde voor een tegemoetkoming van het Rampenfonds

De BWV past in het versterken van het risicomanagement in de landbouw. Dat is nodig omdat de klimaatverandering ertoe leidt dat het klimaat regelmatig bokkensprongen maakt die uitmonden in allerlei calamiteiten die op hun beurt grote schade kunnen aanrichten aan de landbouwgewassen, de landbouwinfrastructuur, de oogst en dus ook de inkomsten van landbouwers. Daarbij is het belangrijk dat landbouwers hun verantwoordelijkheid nemen door dat risicomanagement in te bouwen in hun bedrijfsvoering. Daarnaast blijft de overheid haar verantwoordelijkheid nemen als calamiteiten zo groot zijn dat ze leiden tot de officiële erkenning ervan als natuurramp.

Daarom werd bepaald dat landbouwers die in aanmerking willen komen voor een vergoeding uit het Algemeen Rampenfonds², minstens 25 procent van hun areaal moeten laten verzekeren via de brede weersverzekering. Ze kunnen een tegemoetkoming van het Algemeen Rampenfonds aanvragen voor de volgende erkende natuurrampen:

- schade veroorzaakt door vorst;
- storm en rukwinden;
- sneeuw- of ijsdruk;
- hevige of aanhoudende regen;
- ernstige droogte;
- hagelschade.

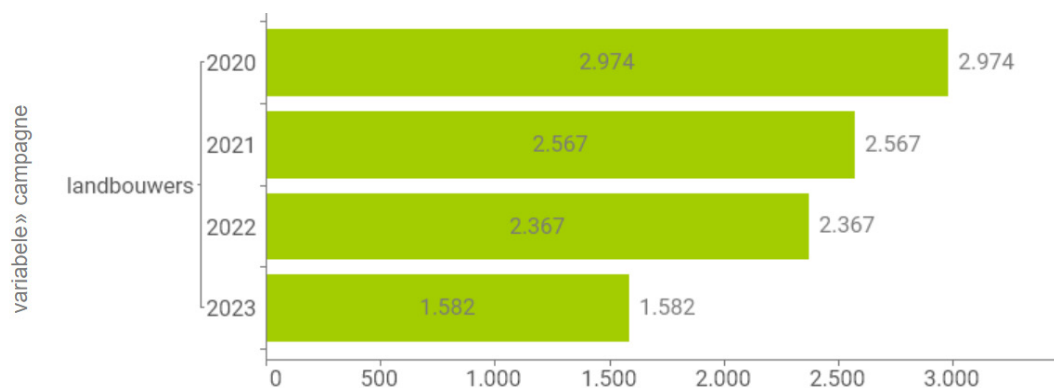
Opmerking: voor schade ten gevolge van overstromingen kunnen landbouwers een vergoeding krijgen, ook als ze geen brede weersverzekering hebben gesloten.

² Het Algemeen Rampenfonds is samen met de invoering van de brede weersverzekering hervormd. Het Landbouwrampenfond, dat voordien als apart orgaan bestond, werd geïntegreerd in het Algemeen Rampenfonds. Bovendien werden de voorwaarden voor de erkenning van een ramp verstrengd.

4. Brede weersverzekering heeft een moeizaam verloop

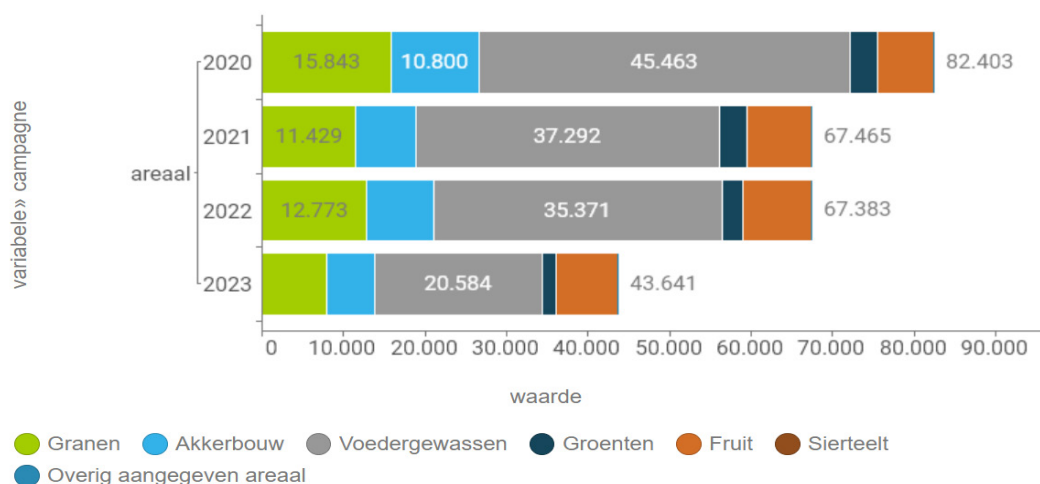
Dat de invoering van de BWV geen dag te vroeg kwam, is gebleken uit de snelle opeenvolging van calamiteiten die aanzienlijke schade aan de landbouw hebben veroorzaakt. Nu eens ging het om overvloedige regenval, dan weer langdurige droogte, een windhoos, vriesweer in april enzovoort: ze passeerden allemaal de revue. Bovendien werden landbouwers geconfronteerd met 'nieuwe', niet verzekerde calamiteiten, zoals zonnebrandschade aan gewassen tijdens abnormaal warme periodes in de zomer. Dat leidde tot de uitbetaling van flink wat schadevergoedingen aan landbouwers die verzekerd waren. Voor de campagne 2020 heeft de Vlaamse overheid aan de landbouwers een totaalbedrag aan tegemoetkomingen van 8.847.571,43 euro uitbetaald, voor de campagne 2021 ging het om 7.929.497,23 euro. Voor de campagne 2020 bedroeg de gemiddelde tegemoetkoming 2973,97 euro per landbouwer en voor de campagne 2021 was dat gemiddeld 3543,12 euro per landbouwer.³ Een aantal statistieken tonen aan dat de BWV een moeilijke opstart heeft gehad.

Het aantal boeren dat zich verzekerd heeft, is op vier jaar tijd ongeveer gehalveerd: van 2974 in 2020 naar 1582 in 2023.

Figuur 3: Overzicht van het aantal boeren dat een BWV heeft gesloten in de periode 2020-23.

Ook wat het verzekerde areaal betreft, is er sprake van een halvering: van 82.403 ha in 2020 naar 43.641 in 2023.

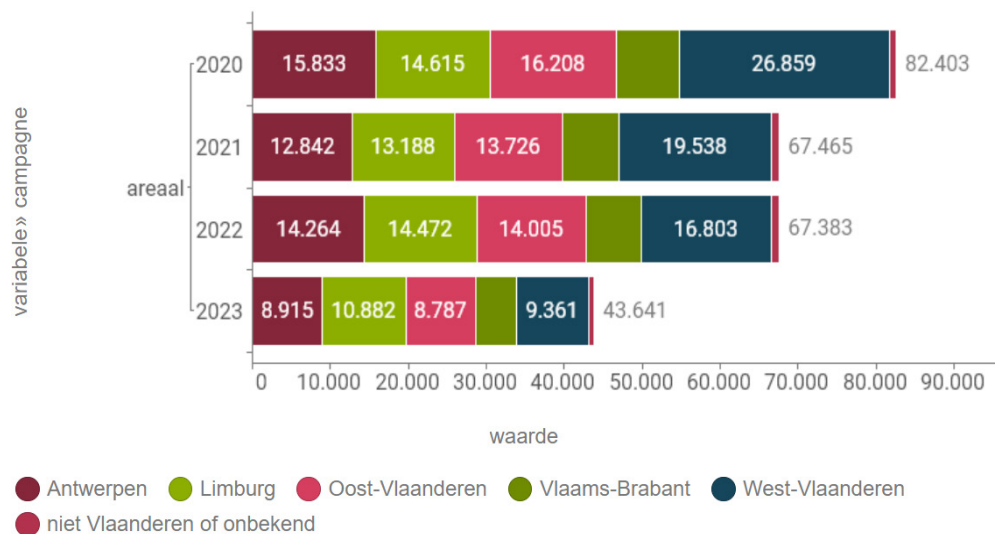

Figuur 4: Overzicht van het landbouwareaal waarvoor een BWV is gesloten in de periode

³ *Schriftelijke vragen* van 22 februari 2022 van Emmily Talpe (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 411, aan minister Hilde Crevits). Voor de jaren 2022 en 2023 zijn er geen cijfers beschikbaar.

2020-23.

Van de provincies blijft Limburg de meest verzekerde provincie, wat niet echt hoeft te verbazen gelet op de grote aanwezigheid van fruitteelt.

Figuur 5: Aandeel per provincie van het aantal boeren dat een BWV heeft gesloten in de periode 2020-23.

II. Evaluatie van de brede weersverzekering in de eerste maanden van 2025

Bij de goedkeuring van de regelgeving over de BWV werd een evaluatie gepland in 2025. Er werd vanuit het Vlaams Parlement herhaaldelijk aangedrongen op een vervroegde evaluatie, omdat er nieuwe risico's waren die zich voor het eerst voordeden, meer bepaald zonnebrandschade, en omdat de calamiteiten zich in ijltempo voordeden in verschillende vormen: watersnood, langdurige droogte, late vorst, windhoos enzovoort.

In het Vlaams Parlement vond op 26 april 2023 wel een gedachtewisseling met een aantal sprekers plaats, waarin een voorlopige evaluatie van de BWV werd gemaakt.⁴ Het bleef bij een vrijblijvende oefening, die niet resulteerde in vervroegde bijsturingen, terwijl op dat ogenblik al duidelijk was dat de BWV geen succesverhaal was.

In zijn antwoord op een schriftelijke vraag van voormalig Vlaams volksvertegenwoordiger Steven Coenegrachts⁵ antwoordde de toenmalige minister-president dat ernaar werd gestreefd om de evaluatie begin 2025 te finaliseren (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2023-24, nr. 75, aan minister Jan Jambon). De evaluatie zou onder meer een bondige literatuurstudie, een analyse van de beschikbare cijfers bij het Departement Landbouw en Visserij, een analyse van beschikbare gegevens van het Rampenfonds en een bevraging van de betrokken partijen bevatten.

Het Vlaamse regeerakkoord (*Parl.St.* VI.Parl. 2024-29, nr. 31/1) bepaalt het volgende: "Er vindt in 2025 een evaluatie plaats van de brede weersverzekering waarna eventueel via andere systemen, zoals onderlinge fondsen, ingezet wordt op risicomanagement voor de land- en tuinbouwers dat breder gaat dan enkel weer-risico's, zoals wildschade."

⁴ <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1743076>

⁵ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2023-24, nr. 75, aan minister Jan Jambon (<https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/schriftelijke-vragen/1785462>)

Het jaar 2025 is inmiddels al een stuk gevorderd en de evaluatie van de BWV is nog altijd niet gefinaliseerd. Daarom stellen de indieners via deze conceptnota zelf een aantal concrete bijsturingen van de BWV voor.

III. Bijsturingen van de brede weersverzekering na 2026

1. Aandachtspunten

De BWV is niet zomaar een vrijblijvend instrument. Het is een noodzakelijk instrument binnen het risicomanagement dat verantwoordelijke moderne boeren moeten incalculeren in hun bedrijfsvoering. Door de bokkensprongen die het klimaat maakt, volgen de calamiteiten die kunnen leiden tot het vernietigen of beschadigen van oogsten elkaar in ijltempo op. Bovendien werden de voorwaarden van het Algemeen Rampenfonds aangescherpt, waardoor de erkenning van rampen met-tertijd minder evident zal worden. Dan is een boer op zichzelf aangewezen. Met andere woorden: de BWV is een vorm van responsabilisering van boeren, die hen moeten toelaten om zich op maat van hun bedrijf in te dekken tegen risico's.

Toch betekent dat niet dat de boer er alleen moet voorstaan. Er zijn nog andere partners die ook hun deel van de verantwoordelijkheid moeten dragen, namelijk de Vlaamse overheid, de federale overheid, Europa, de verzekeraars en de landbouworganisaties.

- a) De Vlaamse overheid moet vooral een duidelijk, stabiel en betaalbaar stelsel garanderen. Dat is vandaag niet het geval omdat de volgende problemen rijzen:
 - de huidige subsidieregeling kan boeren vooraf geen garanties bieden over het precieze subsidiebedrag;
 - de toekomst van de financiering na 2026 is volstrekt onzeker;
 - er zijn onvoldoende sensibiliserings- en informatiecampagnes die de boeren duidelijk maken welk belang ze erbij hebben om zich te verzekeren;
 - in tegenstelling tot Nederland dwingt Vlaanderen de boeren om hun polis meteen integraal te betalen terwijl ze pas nadien de premie ontvangen. In de plaats daarvan kan beter een derde-betalersregeling worden uitgewerkt waarbij de boer alleen de nettopremie betaalt en de overheid de premie zelf rechtstreeks aan de verzekeraar betaalt;
 - Vlaanderen kan de boeren beter begeleiden in hun keuze voor de interessantste polis. De creatie van een tool waarin boeren de verschillende polissen van verzekeraars met elkaar kunnen vergelijken op basis van wat hun bedrijf nodig heeft, zou daarbij kunnen helpen;
 - de Vlaamse overheid moet specifieke punten in de polissen stroomlijnen en moet evaluaties en kwaliteitscontroles van de polissen uitvoeren. Dat zal het vertrouwen en de transparantie ervan verhogen.
- b) De sector van de verzekeringsmaatschappijen wil ervoor zorgen dat het aantal verzekerde telers toeneemt en dat het eenvoudig en aantrekkelijk is om toegang te krijgen tot een verzekering. Ze willen als een betrouwbare partner voor de landbouwers te boek staan. Maar vandaag wordt het moeilijk door de volgende problemen:
 - het aantal verzekerde boeren en areaal dalen en de subsidiëring vanuit de overheid is onduidelijk én onzeker. Inmiddels haakte een verzekeraar al af;
 - minder verzekerden zorgen voor een kleiner beschikbaar budget en het risico is groot dat de verzekering structureel verlieslatend wordt. Bovendien komen rampen vaak in een groot deel van Vlaanderen gelijktijdig voor, waardoor de verzekeraar meteen heel grote bedragen moet uitbetalen.⁶

⁶ In een groot land als Duitsland, bijvoorbeeld, doen rampen zich vaak regionaal voor. Als een ramp zich bijvoorbeeld in één deelstaat voordoet, betekent dat wel dat de boeren uit de andere deelstaten de verzekeringskas spijzen, waardoor het stelsel ook voor de verzekeraars leefbaar blijft.

- c) Ook op federaal niveau zijn er uitdagingen. Zo worden boeren die zich verzekeren nog altijd onderworpen aan een verzekeringstaks, die de al hoge kosten nog met een kleine 10 procent verhoogt. Het wordt boeren ook onmogelijk gemaakt om een polis voor meerdere jaren te sluiten. Vandaag kan dat alleen op jaarbasis, met eventueel een stilzwijgende verlenging.
- d) Ook in Europa is er werk aan de winkel. Zo maken de huidige regels voor staatssteun die dateren van 2014 het onmogelijk voor lidstaten om een risico als zonnebrandschade standaard op te nemen in de verzekeringspolis. Europa hield bij het uitwerken van de regels geen rekening met de klimaatverandering. De mogelijkheid bestaat om die risico's op te nemen in een polis, maar dan zonder subsidie, wat de premies sterk doet oplopen.
- e) Last but not least: ook landbouworganisaties kunnen de dienstverlening aan hun leden verbeteren in het kader van de brede weersverzekering. Daarvoor is er wel een betere communicatie met de leden nodig, en een betere belangenverdediging van de leden door middel van deelname aan een structureel overleg samen met de Vlaamse overheid en de verzekeraars.

2. Voorstellen

2.1. De Vlaamse overheid

2.1.1. Duidelijkheid over het financiële kader

Vandaag leven boeren in onzekerheid omdat ze niet weten of er na 2026 nog een tegemoetkoming van de overheid in de verzekeringspolis zal zijn. De indieners van deze conceptnota pleiten ervoor om de steun na 2026 voort te zetten. Zeker voor kapitaalsintensieve teelten waarvoor veel voor- en nazorg nodig is, is de BWV noodzakelijker dan ooit. Die overheidssteun is echter geen geïsoleerd gegeven. Om die investering te laten renderen moet ze ingebed worden in een flankerend beleid, waarbij klimaatadaptieve investeringen worden genomen, zodat boeren risico's proactief kunnen minimaliseren en de uitbetaling door de BWV het sluitstuk van een beleid voor risicomangement is. De overheid kan trouwens via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) perfect nagaan of de verzekerde boer al dan niet dergelijke projecten heeft lopen. Het betekent ook dat boeren die investeren in preventiemaatregelen, de maximale overheidstegemoetkoming kunnen krijgen. Wie minder wil investeren, zal een lager percentage ontvangen. Dat is fair en het belooft wie proactief handelt.

De indieners van deze conceptnota willen de nettofactuur voor boeren temperen door hen niet langer te dwingen om de volledige polis voor te schieten, waarna ze nog maanden moeten wachten tot de overheid haar deel aan hen overschrijft. Het is veel attractiever als er een derde-betalersregeling wordt ingevoerd, waarbij boeren alleen de nettopremie betalen, dus het deel dat ze zelf moeten bijdragen, terwijl de overheid de subsidie meteen doorstort aan de verzekeraar bij wie de boeren hun polis hebben gesloten. Eventueel kan de keuze ook aan de landbouwers worden overgelaten: of ze liever de volledige premie betalen en nadien de overheidstoelage ontvangen, of kiezen voor de derde-betalersregeling. De nettopremie heeft echter als voordeel voor de landbouwer dat er geen voorfinanciering van de subsidie vereist is en het subsidiegedeelte voor de landbouwer beschikbaar blijft op het bedrijf als liquiditeit.

Zoals hoger is beschreven, bedroeg het subsidiepercentage tot 2022 65 procent. Sinds 2023 is er een tegemoetkoming van 65 procent van de premie voor de grootste verzekerde oppervlakte in de periode 2020-2022. Voor bijkomende verzekerde oppervlakte wordt maximaal 65 procent van de verzekeringspremie gesubsidiëerd. Het percentage van de subsidie wordt bepaald op basis van het beschikbare budget. Dat is allesbehalve aantrekkelijk voor wie zich wil verzekeren. Daarom is het aangewezen dat wie de moeite doet om zich te verzekeren, ook de garantie

krijgt om het maximale subsidiepercentage te ontvangen (als voldaan is aan de voorwaarden die recht geven op het maximale subsidiepercentage in het scenario dat het bedrag afhankelijk wordt gemaakt van het investeren in klimaatadaptieve maatregelen). Zo weten landbouwers waar ze aan toe zijn.

Concrete voorstellen

- 1° De overheid biedt een structurele ondersteuning van de verzekeringspolis op basis van een vast percentage dat elke verzekerde vooraf kent. De indieners van deze conceptnota pleiten voor het behoud van de huidige 65 procent voor wie klimaatadaptieve preventiemaatregelen neemt. Het bedrag van de overheidssubsidie kan gemoduleerd worden op basis van investeringen in preventiemaatregelen.
- 2° Landbouwers die deelnemen aan het systeem van de BWV en voldoen aan de vereisten voor maximale subsidiëring, moeten daar altijd recht op hebben.
- 3° Een derde-betalersregeling van de premie wordt mogelijk gemaakt. Daarbij kunnen boeren ervoor kiezen om alleen de nettopremie te betalen, terwijl de overheid haar deel rechtstreeks doorbetaalt aan de verzekeraar.
- 4° Praktisch zou het aan te raden zijn dat de aanvraag voor de tegemoetkoming vanuit de overheid standaard op de verzamelaanvraag wordt toegevoegd, zodat de landbouwer die gewoon maar hoeft aan te vinken.

2.1.2. Meer transparantie en informatie voor de boeren

Op dit ogenblik is de BWV nog nieuw en vrij onbekend. Bovendien zijn ook nog niet alle landbouwers zich goed bewust van de noodzaak om actief aan risicomanagement te doen en zich dus te verzekeren. Het is de taak van de Vlaamse overheid om die mensen duidelijk te maken welk belang ze erbij hebben om zich te verzekeren. De Vlaamse overheid kan de landbouwers ook bijstaan in hun zoektocht naar een geschikte verzekeraar. Er zijn meerdere aanbieders van de BWV: hun polissen hebben standaard dezelfde voorwaarden, maar ze kunnen zich tegelijkertijd onderscheiden van hun concurrenten door extralegale bepalingen toe te voegen aan hun polis, al dan niet optioneel. In de plaats van de landbouwers te laten verdrinken in dit grote aanbod kan de Vlaamse overheid hen actief begeleiden door een vergelijkingstool te ontwikkelen waarin de diverse aanbieders van een brede weersverzekering met elkaar worden vergeleken. Zo kunnen landbouwers de juiste en meest voordelige keuze maken en kunnen ze goed geïnformeerd de onderhandelingen met de verzekeraars voeren.

Concrete voorstellen

- 1° Er wordt een sensibiliseringscampagne voor de boeren opgezet om het belang van de BWV en de werking ervan duidelijk te maken.
- 2° Er wordt een communicatieplan uitgewerkt waarin de doelstellingen, mogelijkheden en baten om zich te verzekeren duidelijk worden uitgelegd.
- 3° Er wordt een tool ontwikkeld waarin de diverse aanbieders van de BWV met elkaar vergeleken worden.

Niet onbelangrijke kanttekening: er kan het best goed gelet worden op de timing van die initiatieven. Het is weinig effectief om die initiatieven te nemen in de periode dat de boeren werk hebben op hun velden. Daarom is de winterperiode een betere start, met het sluitstuk in april, de periode waarin de verzamelaanvragen worden ingediend.

2.1.3. Meer informatiedeling met de verzekeraars

Verzekeraars zijn aangewezen op correcte, gedetailleerde, wetenschappelijke informatie. Vandaag blijkt echter dat die onvoldoende wordt aangeleverd. Als ze

al verkrijgbaar is, is ze vaak niet kosteloos, zoals de gegevens van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij is dus de aangewezen partner om noodzakelijke gegevens aan te leveren. Vandaag klinkt kritiek dat er weinig wordt gecommuniceerd, bijvoorbeeld over de opbouw van Exceltabellen per teeltjaar of over verschillen in de verzamelaanvraag. Ook nieuwe teeltcodes worden pas in de loop van een nieuw campagnejaar meegedeeld. Het zou ook helpen als de referentiewaarden worden opgedeeld per ras, per teelt en per landbouwstreek, en er statistische informatie wordt opgeleverd per teeltcode en per landbouwstreek van de verzekerde teelten, de betaalde premies en de uitbetaalde schadevergoeding sinds de opstart van de BWV. Omdat dit vandaag niet gebeurt, worden verzekeraars gehinderd bij het opstellen van een deftige offerte aan hun klanten en bij het inschatten van de risico's.

Concrete voorstellen

- 1° Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij deelt alle relevante, correcte en wetenschappelijke cijfergegevens met de verzekeraars en voorziet ze, zo nodig van een duidelijke toelichting.
- 2° de VLM verstrekt kosteloos de noodzakelijke fijnmazige gegevens aan de verzekeraars.

2.2. Verzekeringsmaatschappijen

Verder in deze conceptnota pleiten de indieners voor de mogelijkheid om meerjarige polissen te sluiten, wat een federale bevoegdheid is. In de huidige jaarpolis worden verzekerde landbouwers geconfronteerd met een stilzwijgende verlenging. In het kader van de transparantie is het te verkiezen dat de verzekeraar de verzekerde landbouwers drie maanden voor het aflopen van hun polis daarvan op de hoogte brengt. Dat is immer iets wat gemakkelijk uit het oog wordt verloren: voor landbouwers doorhebben dat hun polis zal verlopen, is de mogelijkheid om die op te zeggen soms al verstreken.

De verplichting om minstens een kwart van hun areaal te verzekeren om in aanmerking te komen voor schadevergoeding vanuit het Algemeen Rampenfonds heeft heel wat landbouwers ertoe gedreven om hun graslanden te verzekeren. Omdat de opbrengst van gras per hectare laag is, bood dat het voordeel voor de landbouwers dat ook de te betalen premie behapbaar bleef. Daardoor werd die teelt een soort van quick win om met een minimale investering in de BWV toch verzekerd te zijn van een vergoeding uit het Rampenfonds bij ernstige schade ten gevolge van calamiteiten. Voor de verzekeraar zijn de expertisekosten bij schade dan weer vrij hoog, maar bovenal ontwrichtte de grootschalige verzekering van gras het financiële mechanisme van de BWV. Zoals de Arnold Rahier, adviseur Land- en Tuinbouw bij KBC, het tijdens de hoorzitting van 26 april 2023 over een voorlopige evaluatie van de brede weersverzekering stelde, is "elke euro die aan schade uitbetaald wordt, ooit een euro premie geweest". Hij pleitte daarop terecht voor het zoeken naar een evenwicht op langere termijn. Daarom is het aangewezen dat grasland niet langer kan worden verzekerd in het kader van de BWV. In Nederland is gras verzekeren zelfs niet mogelijk.

Als zich een calamiteit voltrekt, zijn degelijke schattingen en expertises van de opgelopen landbouwschade nodig. De schadevaststelling en de afhandeling van de schade moeten in het belang van de getroffen landbouwers vlot en correct verlopen. Daarom is het noodzakelijk dat verzekeraars een protocol afspreken over schadevaststelling en schadeafhandeling als voorwaarde om erkend te worden door de Vlaamse overheid. Om de verzekerde landbouwers meer transparantie en duidelijkheid te verschaffen is het ook noodzakelijk dat er een basislay-out wordt opgesteld met de minimale polisvoorwaarden en uitsluitingen. De conformiteit van de polis zelf moet niet alleen worden getoetst aan de bepalingen in het besluit van

de Vlaamse Regering van 19 juli 2019, maar ook aan de Belgische verzekeringswetgeving.

De gemeentelijke schattingscommissies staan vaak voor een moeilijke taak. Bovendien blijken hun expertises vaak niet overeen te komen met die van de experts van de verzekeraars. Om dat soort toestanden en de daaruit voortvloeiende betwistingen te vermijden, is het aangewezen dat er één kwaliteitsvol expertisekorps wordt samengesteld, bijvoorbeeld via beëdiging. Dat kan naar het voorbeeld van de gerechtsexperten.

Als verzekeraars een beroep kunnen doen op alle nodige tools en data om hun expertises uit te voeren, mogen de overheid en de verzekerden ook verwachten dat hun schadegevallen zonder vertraging worden behandeld. Als blijkt dat schadegevallen toch een langere doorlooptijd dan normaal hebben, moeten de oorzaken van die langere doorlooptijd worden geanalyseerd. Uiteraard is die vertraging niet automatisch de schuld van de verzekeraar. Er kunnen andere factoren zijn die het proces vertragen.

Biolandbouw is een nichesector die vaak gekenmerkt wordt door veeleer kleinschalige bedrijven die werken via de korte keten. Ook sierteelt is een aparte, kleinere sector. Beide subsectoren hebben het moeilijker om zich te verzekeren omdat ze vaak meerdere teelten hebben. Daarom kunnen de verzekeraars in overleg met de overheid en de betrokken sectoren het best zoeken naar een sui-generisregeling die ervoor zorgt dat ook die bedrijven onder haalbare voorwaarden en tegen betaalbare tarieven een adequate polis kunnen sluiten, waarbij er hogere waarden kunnen worden verzekerd dan die van de gangbare polissen. Zo kunnen ze zich ook wapenen tegen klimaatveranderingen.

Concrete voorstellen

- 1° Wie een polis voor één jaar sluit, wordt drie maanden voor de afloop ervan door de verzekeraar op de hoogte gebracht.
- 2° Graslanden kunnen niet langer verzekerd worden.
- 3° Vlaanderen spreekt een protocol af over schadevaststelling en schadeafhandeling die voorwaarde geldt om erkend te worden als verzekeraar.
- 4° Er wordt een basislay-out opgesteld met minimale polisvoorwaarden en uitsluitingen.
- 5° De conformiteit van de polis wordt getoetst aan het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2019 en de Belgische verzekeringswetgeving.
- 6° Er wordt een kwaliteitsvol expertisekorps samengesteld dat de bevoegdheid heeft om de schade vast te stellen.
- 7° De oorzaken van schadegevallen met abnormale doorlooptijden wordt geanalyseerd.
- 8° Voor de bio- en sierteeltsector wordt een regeling op maat uitgewerkt.

2.3. Federale overheid

Op federaal niveau zorgt de overheid voor een kostenverzwaring van de polissen voor de boeren door een verzekeringstaks te heffen. De onderstaande tabel⁷ toont aan dat ons land een van de kampioenen is in het heffen van belastingen in die discipline, met een taks van 9,25 procent. In de directe buurlanden bedraagt het tarief 0 procent! Dat maakt de BWV alweer bijna één tiende duurder dan elders, alleen door die taxatie.

⁷ Bron: Verenigde Hagel

Taks Brede Weersverzekering Europa

Land	Taks
Oostenrijk	nihil
Tsjechië	vrijgesteld
Spanje	vrijgesteld
Frankrijk	vrijgesteld
Italië	2,5%
Letland	vrijgesteld
Luxemburg	4%
Nederland	vrijgesteld
Polen	vrijgesteld
Slowakije	vrijgesteld
Duitsland	nihil
Zwitserland	vrijgesteld
België	9,25%
Hongarije	vrijgesteld

Figuur 6: Vergelijking tussen de taks die geheven wordt voor de brede weersverzekering in verschillende landen van Europa.

Om ervoor te zorgen dat de BWV een aantrekkelijker instrument voor risicomanagement in de Vlaamse landbouw wordt, stellen de indieners van deze conceptnota voor om de verzekeringstaks van 9,25 procent te schrappen. Dat vereist instemming van de Federale Regering. De Vlaamse Regering kan die kwestie via het interministerieel comité agenderen en kan de Federale Regering verzoeken om die taks te schrappen.

Daarnaast is het een probleem dat de boeren vandaag alleen polissen voor één jaar kunnen sluiten. Die kunnen stilzwijgend verlengd worden. Het zou echter wenselijk zijn dat boeren ook polissen voor drie of vijf jaar kunnen sluiten. Op die manier krijgen ze meer onderhandelingsmarge ten aanzien van de verzekeraar en kan de hoogte van de polis gedrukt worden, maar kan er ook meer vertrouwen tussen de verzekerde en de verzekeraar groeien. Bovendien betekent een lagere polis ook een kleinere tegemoetkoming van de overheid. Alle partijen doen dus een goede zaak.

Zoals overal waar er een zakelijke relatie is tussen een dienstverlener en een klant, kunnen ook tussen de verzekerde landbouwers en hun verzekeraars discussies ontstaan in de periode waarin het contract loopt. Het zou helpen mocht er een meldpunt opgericht worden waar verzekerden die menen benadeeld of gedupeerd te worden, hun grieven kunnen melden. Op federaal niveau bestaat er al een ombudsman van de verzekeringen.⁸ Eventueel kan dat meldpunt in de dienstverlening van die ombudsman geïntegreerd worden.

De federale overheid kan ook een bijdrage leveren door de verzekeraars te voorzien van gedetailleerde, relevante en wetenschappelijk correcte informatie, meer bepaald via het Koninklijk Meteorologisch Instituut (KMI). Vandaag wordt die informatie alleen tegen betaling ter beschikking gesteld. Daarom zouden verzekeraars kosteloos toegang moeten krijgen tot de fijnmazige gegevens van het KMI. Zo kunnen ze hun verzekerde landbouwers onderbouwde informatie verschaffen over de zones waarin hun percelen zich situeren. Zo begrijpt een landbouwer ook waarom

⁸ <https://economie.fgov.be/nl/themas/online/belmed-onlinebemiddeling/alternatieve/vormen-van-geschillenregeling/ombudspersonen-en-diensten/belmedpartners/ombudsman-van-de-verzekeringen>

de polis van het verzekerde perceel in risicovoller gebied ligt of net niet, en kan de verzekeraar het bedrag van de polis beter motiveren.

Als er zich een calamiteit voordoet, zijn er vaak discussies over welke percelen wel of niet getroffen zijn. Dat heeft niet alleen te maken met de spreiding van de weerstations over het Vlaamse Gewest, maar ook omdat sommige weerstations in privébezit zijn, met als gevolg dat de gegevens niet openbaar worden gedeeld. Om dus te komen tot eenduidige data voor de registratie van de calamiteiten is het nodig een uniform datasysteem op te zetten door middel van satellietmetingen. Vanzelfsprekend moeten die gegevens dan ook kunnen worden gedeeld met de verzekeraars en de verzekerden.

Concrete voorstellen

Er moet in overleg worden getreden met de federale overheid over:

- 1° de afschaffing van de verzekeringstaks van 9,25 procent;
- 2° de toestemming om polissen van drie of vijf jaar te sluiten;
- 3° de oprichting van een meldpunt voor disputen tussen verzekerde landbouwers en hun verzekeraar;
- 4° de kosteloze toegang voor verzekeraars tot fijnmazige gegevens van het KMI;
- 5° de ontwikkeling van een uniform datasysteem via satellietmetingen waarvan de data met de verzekeraars en de verzekerden worden gedeeld.

2.4. Europa

Op het moment dat de BWV in Vlaanderen vorm kreeg, kwam zonnebrandschade aan gewassen nog niet voor in Vlaanderen. Helaas werden de telers daar snel mee geconfronteerd tijdens een bijzonder warme zomer waarin de temperaturen dermate hoog opliepen dat fruit werd beschadigd door langdurige blootstelling aan hitte. Groot was de teleurstelling van de getroffen telers toen bleek dat zonnebrandschade niet behoorde tot de verzekerde risico's van de BWV. De roep naar uitbreiding van de verzekerbare risico's met zonnebrandschade volgde snel. Maar er is een praktisch beletsel: de Europese staatssteunregels van 2014, die op dat ogenblik nog geen rekening hielden met de klimaatverandering, stonden de verzekerbaarheid van zonnebrandschade in de weg. Het is weliswaar mogelijk om dat risico in de polis op te nemen, maar dan zonder subsidie. Dat leidt tot een substantiële verhoging van de premie. Daarom zijn de indieners van deze conceptnota van oordeel dat er bij Europa op moet worden aangedrongen dat die regeling wordt herzien en geactualiseerd op basis van de gewijzigde klimatologische omstandigheden. Europa is zelf de eerste om de boeren te dwingen hun landbouwmethoden te verduurzamen. Dan lijkt het logisch dat het die opdracht faciliteert door in de eigen regels ook rekening te houden met de klimaatverandering.

Concrete voorstellen

Er moet bij Europa op aangedrongen worden dat:

- 1° de staatssteunregels worden aangepast zodat zonnebrandschade als standaardrisico is opgenomen;
- 2° er subsidies mogelijk worden gemaakt voor polissen die zonnebrandschade dekken.

2.5. Landbouworganisaties

De landbouworganisaties zijn een medebepalende (f)actor om hun leden te overtuigen van het nut om zich te verzekeren tegen calamiteiten. Ze kunnen hun leden immers via hun externe communicatiekanalen en door gesprekken met de telers informeren over de voordelen van de BWV en hen aansporen om zich te verzekeren in het kader van risicomanagement. Finaal staat het iedere landbouwer vrij om te kiezen voor het sluiten van een BWV voor het geheel of voor een deel van de

teelten of om toch het financiële risico op schade te nemen. Het is daarbij belangrijk dat boeren een doordachte beslissing nemen waarvan ze oordelen dat die de beste is voor hun bedrijf.

Daarnaast is het belangrijk dat landbouworganisaties deelnemen aan het overleg dat tweemaal per jaar plaatsvindt tussen de verzekeraars en het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Naar verluidt verlopen die vergaderingen vaak stroef en blijft de uitwisseling van informatie veeleer aan de karige kant. Het lijkt niet alleen noodzakelijk om het aantal deelnemers uit te breiden tot de verzekeraars, maar van die twee vergaderingen per jaar ook inhoudelijk sterkere ontmoetingen te maken, waarop verzekeraars en landbouworganisaties uitgebreide mogelijkheden krijgen om vragen te stellen, en ook doordachte antwoorden op die vragen en bezorgdheden krijgen.

Concrete voorstellen

- 1° Aan landbouworganisaties wordt gevraagd dat ze via hun externe communicatiekanalen en door gesprekken met de telers hun leden informeren over de noodzaak van risicomanagement en het belang om zich te verzekeren tegen calamiteiten.
- 2° De landbouworganisaties krijgen een plek in het overleg tussen het Agentschap Landbouw en Visserij en verzekeraars.
- 3° De vergaderingen, die twee keer per jaar plaatsvinden met het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, worden inhoudelijk versterkt.

2.6. Structurele vijfjaarlijkse evaluatie

De BWV blijft na een eerste periode nog in haar kinderschoenen staan. Toch is er in de korte periode dat het instrument bestaat, weinig tot geen overleg geweest of input aan de sector gevraagd over de leefbaarheid en de toekomst ervan. Bovendien zal het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid blijven evolueren en zal de nood aan verduurzaming en risicomanagement met de klimaatverandering een blijvend aandachtspunt zijn. Daarom is het belangrijk om de ontwikkelingen van nabij op te volgen. Daarom stellen de indieners van deze conceptnota een structurele vijfjaarlijkse evaluatie voor, die ook besluiten omvat over de toekomstperspectieven voor de BWV en voorstellen tot bijsturing van het stelsel. Op die manier kan de BWV zich verder ontwikkelen en worden uitgebouwd tot een structureel instrument dat op langere termijn inzetbaar blijft voor het risicomanagement van de Vlaamse landbouwbedrijven. Dat betekent dat de volgende evaluatie wordt gepland begin 2030. Daarin moet een rol voor het Vlaams Parlement worden weggelegd.

Concrete voorstellen

- 1° De BWV wordt om de vijf jaar geëvalueerd met betrokkenheid van het Vlaams Parlement. De volgende evaluatie wordt begin 2030 gerealiseerd.
- 2° Er wordt nagedacht over de toekomstperspectieven van de BWV en de inpassing ervan in risicomanagement.

Lydia PEETERS
Jasper PILLEN
Marianne VERHAERT